Apèndix: Torn de paraules

Intervencions del públic

Em sembla que heu tractat molt sobre l'ús [del patrimoni]: hi ha l'exemple del Salvador, i també s'ha parlat molt de la malversació, de la destrucció del patrimoni, però no tant de l'abús en el sentit de la sobreexplotació, que en el cas del patrimoni natural és bastant clar: quan portem grans quantitats de gent a veure el patrimoni natural l'estem fent malbé. Només hi ha hagut un moment en què he pensat: "Ara sí que tocarà això!": quan el Francesc Tarrats ha parlat del turisme. No hi veieu un perill d'abús [del patrimoni]? És a dir, què hem de fer? Per una banda, jo estic pensant molt en un element que aquí no s'ha dit, que són les rutes literàries, un tema que m'interessa especialment. És a dir, les rutes literàries estan molt bé, se n'han fet a tot el territori, però després, com controlem això? Una cosa que pel Salvador és tan fantàstica, com es que s'hagin creat restaurants, potser no és positiva quan a cada cantonada n'hi ha un, o quan cada X quilòmetres hi ha una gasolinera perquè s'ha creat un espai visitable. Hi deu haver llocs per a tot, però de l'abús en aquest sentit potser no n'hem parlat.

FRANCESC TARRATS: Sí que es veritat que no hem entrat en aquest criteri, però en tot cas, parlàvem de decidir desplegar un programa de turisme rural en base a uns elements patrimonials als quals hem de donar respostes d'usos, perquè si no no hi haurà manera d'actuar-hi i de salvar-los. No pensava en un turisme de massificació, sinó en uns mínims d'utilització. En canvi, en el tema d'abús, podríem entrar aquí no només en el patrimoni natural, sinó també en el patrimoni monumental. Aquest és el problema, per exemple, que es planteja a una escala determinada d'unes característiques concretes: s'ha plantejat en el tema d'Altamira, que ha portat a fer la "Neocueva". Quan hi vaig anar, després d'anar a la "Neocueva" vaig visitar una cova natural i llavors, fent temps per entrar, a la noia que hi havia allà li vaig dir: "Ara teniu un patrimoni molt important, amb la "Neocueva" i tot això, no?" I em va dir: "Lo nuestro es auténtico". I tenia tota la raó. Però no entenc per què aquest tema no s'ha plantejat abans per exemple, en el cas de l'Alhambra de Granada. Ben pensat, aquell patrimoni, aquells materials no estan fets per aquella quantitat de circulació: aquells materials pateixen d'abús. Però hi ha una altra qüestió: amb aquest abús s'acaba deixant de ser una espai patrimonial i cultural, és a dir, hi ha determinats espais que necessiten un determinat ambient i que en el moment en què hi ha massificació, a part de l'erosió física de l'espai i de l'entorn, es lesiona el discurs i la sensibilitat. Això fa que una proposta cultural deixi de ser-ho, que en massificar-se es deixi de poder llegir. Un altre exemple és la vil·la romana de Centcelles de

Constantí, que depèn del Museu Arqueològic de Tarragona. Es va demanar que es generessin elements de dinamització que portessin entre els 25.000 i els 30.000 visitants l'any. Jo deia que aquell ambient quasi mistèric, litúrgic, que té la sala central es perdria, amb la qual cosa deixaria de tenir molt sentit. Per tant, jo diria que l'abús pot ser des del punt de vista físic i, per tant, de responsabilitat patrimonial, i pot ser també des del punt de vista mediambiental, en allò espiritual.

ANTONI LAPORTE: Només un apunt breu de dues qüestions. Una: l'abús pot ser interpretat com s'ha comentat des del punt de vista de massificació. Aleshores, amb la qüestió de la massificació, a partir d'un cert volum de persones en els llocs arribem a una experiència del visitant que comença a ser desagradable, competitiva, etc. És per això que, en el món del turisme, s'ha introduït un concepte nou: no la capacitat de càrrega màxima, sinó la capacitat de càrrega òptima, el nivell de turistes que surten amb un nivell de satisfacció alt, cosa que significa que la massificació d'aquell lloc no li ha provocat una mala sensació. Una altra qüestió que també va en aquest sentit és, molts cops, quan hem aconseguit el llarg camí fins que surten tres estrelles a la guia, que té un valor (perquè en aquell moment és moda, etc.) resulta que la població local no hi participa, o sigui, el patrimoni acaba sent exclusivament Disneylandia. I encara que no l'hagis analitzat ni res de res, com que qui el consumeixen són les masses d'autocar, la població autòctona no el reconeix com a lloc seu. Per la qual cosa aquí hi ha un assumpte important, que és com aconseguim que el patrimoni serveixi de reclam però que al mateix temps sigui element generador d'orgull, d'identitat, de reconeixement, d'ús i de participació per part de la població.

SALVADOR CARBÓ: No hem de caure en l'error, els que estem en el medi rural, com és el cas nostre, de mirar el model turístic de la platja. A l'interior, els turistes han d'anar tranquil·lament, sense presses, sense córrer, sense embotellaments: és un altre concepte. Per tant, no podem caure en aquest error. S'han fet intents de tirar el turisme de la platja cap a l'interior. Per exemple, el Patronat de Turisme de la Costa Daurada, des de Port Aventura, ha intentat una espècie de rutes interiors, amb un preu final, i un dels llocs que hi col·laborava era el Centre Picasso. Per allà dalt no ens va passar ningú. Llavors, estem parlant de conceptes de turisme diferents. El turisme cultural és una altra cosa: el què cal fomentar són, precisament els itineraris literaris, per exemple, que es dirigeixen a un cert tipus de gent i a un cert turisme, que és tot un altre concepte. Per tant, no hem de caure en aquest error. El Centre Picasso té 14.000 visitants, l'Ecomuseu, sense tenir difusió, perquè no en té, rep 7.000 visitants. Si els dos

equipaments poguessin arribar als 15.000 visitants, no necessitem res més, perquè és un altre concepte. Una altra cosa és que em diguis que, dins aquest paquet de visitants que tenim enguany hi ha certa gent que el turisme cultural tant se'ls en fot, i això també és una cosa que decep a la gent que estem dins del món de la cultura. Per tant, jo crec que el turisme de cultura va amb qualitat de vida i amb qualitat d'allotjament, amb qualitat de restauració, però en cap moment amb quantitat. Així doncs, hem de mantenir uns números totalment diferents dels de la costa.